

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի
օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման
ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ «Լոռու մարզի Դարպասի միջնակարգ դպրոց»

Թեմա՝ «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը
դասապրոցեսում՝ որպես սովորողի
մոտիվացիան բարձրացնելու միջոց»

Վերապատրաստող, մենթոր՝ Լուսինե Քալաշյան

Ուսուցիչ՝ Ավագյան Անահիտ

2023

Բովանդակություն

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը դասապրոցեսում՝ որպես սովորողի մոտիվացիան բարձրացնելու միջոց:	
2.1 ՏԵԽՆՈԼՈԳԻՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԴԵՐԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՃԱՆԱԶՈՂԱԿԱՆ ՈՐԱԿՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ	
2.2 ՏՅՏ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՄ : ՈՐՔԱՆՈ՞Վ Է ՏՅՏ-Ն ԴԱՐՁԵԼ ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍ.	5
2.3 ՏՅՏ_Ի ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՆ.....	8
3. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	16
4. ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ ՀԱՎԵԼՎԱԾ	18

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

21_րդ դարում բավականին փոխվել են աշակերտների հետաքրքրության շրջանակները և մենք մանկավարժներս պարտավոր ենք քայլել նրանց համահունչ, որպեսզի կարողանանք առարկայական գիտելիքները փոխանցել աշակերտներին նրանց համար մատչելի և հետաքրքիր մեթոդներով:

Ներկայումս ուսուցիչը չի կարող աշխատել ինչպես նախկինում: Տեղեկատվության եւ համակարգչային տեխնոլոգիաների օգտագործումը ուսուցչի համար նոր հնարավորություններ է բացում իրենց թեման ուսուցանելու մեջ: ՏՀՏ-ն օգտագործող ցանկացած կարգապահության ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս արտացոլել եւ մասնակցություն դասի տարրերի ստեղծմանը, ինչը նպաստում է աշակերտների հետաքրքրության զարգացմանը: Դասական եւ ինտեգրված դասեր, որոնք ուղեկցվում են մուլտիմեդիա ներկայացումներով, օնլայն թեստերով եւ ծրագրային ապահովման արտադրանքներին հնարավորություն են տալիս աշակերտներին խորացնել գիտելիքները, բարելավել ուսուցման կատարողականը, սերմանել ինքնուրույն ուսուցման հմտություններ:

Տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) ներմուծումը ուսուցման գործընթացում ձևավորում է միշտաբար հիմնախնդիրներ, որոնք կապված են համապատասխան ծրագրային ապահովման մշակման, էլեկտրոնային միջոցների բովանդակային հագեցվածության և կրթության ոլորտում օգտագործման հետ:

Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է կրթական համակարգում նորագույն տեխնոլոգիաներով աշակերտակենտրոն ուսուցման անհրաժեշտությամբ, որի հիմնական նպատակն է խրախուսել սովորողների ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը, սեփական հնարավորությունները ճանաչելու և զարգացնելու կարողությունը, գործնական կարողությունների զարգացումն այդ թվում նաև մաթեմատիկայի դասաժամին:

Ուսուցչակենտրոն դասի օգնությամբ բավականին դժվար է բավարարել սովորողների կրթական պահանջմունքները, քանզի մեր օրերում սովորողներն ավելի նախաձեռնող են, ինքնուրույն և պահանջկոտ: Այս խնդրի լուծումը կարելի է գտնել աշակերտակենտրոն դասի մեջ, մասնավորապես փոխգործուն մեթոդների օգտագործումը դասին մեծապես կարող է լուծել կրթական համակարգի մի շարք հիմնախնդիրներ, այդ թվում սովորողներին ոգևորել նրաց մեջ ձևավորել գործնական կարողություններ, դաստիարակել սերը դեպի առարկան, աշխատանքն ու դպրոցը:

Նորարարական տեխնոլոգիաների օգտագործման միջոցով հնարավոր է.

- ուսուցման նոր մեթոդների և տեխնոլոգիաների արդյունավետ կիրառումը՝ համակցելով ուսուցման ավանդական մեթոդների հետ,
- սովորողների կողմից ուսուցանվող նյութի յուրացման դյուրինացումը և նրանց առաջադիմության ու մոտիվացիայի բարձրացումը,
- բոլոր սովորողների համար որակյալ և արդիական կրթություն ստանալու հավասար պայմանների ապահովումը՝ ներառյալ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող, ազգային փոքրամասնություններին պատկանող, գյուղական, սահմանամերձ ու մեկուսացված բնակավայրերի և այլ խոցելի խմբերից երեխաների համար,

- դպրոցական տարիքից սովորողներին ժամանակակից ՏՀՏ-ին հաղորդակից դարձնելը, դրանցով աշխատել սովորեցնելը և տեղեկատվության լայն հասանելիությունն ապահովելը,
- արդի դարաշրջանում խիստ անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների զարգացումը սովորողների մոտ, մասնավորապես՝ ստեղծագործ, քննադատական ու համակարգված մտածողության, մեղիագրագիտության, ինքնուրույն սովորելու և հետազոտական աշխատանքներ կատարելու, համագործակցային աշխատանքի և այլ հմտությունների զարգացումը,
- հայալեզու էլեկտրոնային տարատեսակ ռեսուրսների ստեղծումը և օգտագործումը ուսումնական գործընթացում,
- դասավանդողների՝ ՏՀՏ պատրաստվածության, գիտելիքների և հմտությունների զարգացումը և նրանց կողմից դասավանդման գործընթացում ՏՀՏ-ի ակտիվ օգտագործման ապահովումը:

Ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ գործիքների կիրառումը նոր մակարդակի կբարձրացնի ուսումնառության որակը՝ ապահովելով բոլոր սովորողների համար տարատեսակ էլեկտրոնային ռեսուրսների, համակարգչային սարքերի և համացանցային կապի հավասար մատչելիությունը:

Հետազոտական աշխատանքը կատարվել է Դարպասի միջնակարգ դպրեցի V-VI_րդ դասարանի աշակերտների հետ:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է կիրառելով նորագույն տեխնոլոգիաները և դասավանդման նորագույն մեթոդները նպաստել տեխնոլոգիա առարկայի առավել արդյունավետ և մատչելի յուրացմանը: Բացահայտել առարկայի դասաժամին ակտիվ ու աշակերտակենտրոն դասի դերը՝ սովորողների առաջադիմության բարձրացման, ինքնուրույնության խթանման և գործնական կարողությունների զարգացման նպատակով:

2.1 ՏԵԽՆՈԼՈԳԻՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԴԵՐԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՃԱՆԱԶՈՂԱԿԱՆ ՈՐԱԿՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

20-րդ դարի 60-ական թթ. մանկավարժության մեջ ներմուծվեց մանկավարժական տեխնոլոգիա հասկացությունը: Տեխնոլոգիան հունարեն բառ է, որը թարգմանաբար նշանակում է գիտություն արվեստի, վարպետության մասին: Այն մի դեպքում հասկացվում է որպես տեխնիկական միջոցների ամբողջություն և դրանց կիրառում (Գ. Սելեվկո), երկրորդ դեպքում՝ որպես միկրոհամակարգ, որի բաղկացուցիչ մասն են կազմում գիտական հիմնավորված ու խմբավորված տարրեր՝ մանկավարժական խնդիր, դրան համապատասխանող միջոցներ ու մեթոդներ, հնարներ (Բ. Լիխաչով), մեկ այլ դեպքում՝ ծրագիր, որի իրականացումը ենթադրում է կանխատեսվող արդյունք (Գ. Զսենզովա, Ա. Կոլեչենկո) ժամանակակից մանկավարժական գործընթացի կազմակերպմանն առաջադրվող նոր խնդիրների լուծման նպատակով տարբեր որոնողական աշխատանքներ են իրականացվում, որոնք ուղղված են նոր մեթոդների, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպման արդյունավետ ձևերի և տարբեր միջոցների ուսումնասիրությանը, փորձարկմանը և տարածմանը: Մանկավարժական գործընթացի արդյունավետությունը պայմանավորված չէ առանձին հնարներով, մեթոդներով, այլ միայն դրանց համալիր կիրառման համակարգով՝ մանկավարժական տեխնոլոգիաներով: Ողջ մանկավարժական գործընթացը նպատակաուղղված է տարաբնույթ խնդիրների լուծմանը, որոնցից յուրաքանչյուրը պահանջում է խնդրին համապատասխան նպատակային տեխնոլոգիաների մշակում, կիրառում: Մանկավարժական գործընթացի կազմակերպման առանցքում մանկավարժական տեխնոլոգիաներն են, որոնք համակցված գործում են մեթոդների հետ: Մանկավարժական տեխնոլոգիան գործունեության եղանակների ու միջոցների փոխակերպմանն ուղղված ծրագիր է և այդ ծրագրին համապատասխան կառուցված գործունեություն: Մանկավարժական տեխնոլոգիան որևէ խնդրի քայլ առ քայլ լուծման հաջող փորձ է, հատուկ նպատակով ստեղծված և իրականում կոնկրետ իրադրությունում արդյունավետ գործող համակարգ: Ուսումնասիրելով ռուս և արտասահմանյան հեղինակների տեսակետները՝ կարող ենք տալ սոցիալ-մանկավարժական տեխնոլոգիա հասկացության մի քանի սահմանումներ՝

մանկավարժական տեխնոլոգիան մանկավարժի արվեստն է, նրա հմտությունը, որը թույլ է տալիս նրան փոփոխել իրավիճակն ու դրությունը, մանկավարժական տեխնոլոգիան համակարգված գործողությունների ծրագիր է, որն ուղղված է մի գործողության ստեղծմանը, կիրառմանը՝ հաշվի առնելով մարդկային և տեխնիկական ռեսուրսները և դրանց փոխազդեցությունը, որն իր առջև նպատակ է դրել օպտիմացնել զարգացման գործընթացները:

Մանկավարժական տեխնոլոգիաներն ունեն դրսևորման երկու ձև. մի դեպքում դրանք բխում են տեսությունից, մյուս դեպքում՝ պրակտիկայից: Ուսուցման տեխնոլոգիաների հաջորդականություն է մշակել չեխ մանկավարժ- հումանիստ Յան Ամոս Կոմենսկին.

- հստակ նախանշված նպատակներ,
- այդ նպատակներին հասնելու հստակ միջոցներ,
- որոշակի կայուն կանոններ, թե ինչպես կարելի է կիրառել այդ միջոցները՝ դրված նպատակներին հասնելու համար

Այսպիսով՝ մանկավարժական տեխնոլոգիաների ճիշտ, տեղին և ժամանակին կիրառությունը կախված է նաև մասնագետ-մանկավարժի կոմպետենտությունից, անհատական մոտեցումից, նյութի բնույթից, նաև իրավիճակն օբյեկտիվ գնահատելու կարողությունից: Մանկավարժական տեխնոլոգիաներն ունեն իրենց դասակարգումները, տեսակները (ուսուցման ավանդական տեխնոլոգիա, համագործակցային ուսուցման, պրոբլեմային ուսուցման տեխնոլոգիաներ, մոդելավորման տեխնոլոգիա կամ նախագծերի մեթոդ), որոնք կիրառվում են կախված մանկավարժական իրավիճակից:

2.2 ՏՐՏ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՄ :

ՈՐՔԱՆՈՎ Ե ՏՐՏ-Ն ԴԱՐՁԵԼ ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍ

Հայաստանի հանրապետությունում կրթական քաղաքականության իրակա-նացման գործում տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը նպաստում է կրթության որակի բարձրացմանը: Նոր տեխնոլոգիաների և ինտերնետի օգտագործումը զգալիորեն ընդլայնում է ուսումնական նյութի որոնման, հաղորդման և յուրացման հնարավորությունները՝ որակական նոր բնույթ հաղորդելով ուսուցման կազմակերպմանը և ապահովելով ինքնակրթության ու շարունակական կրթության լայն հնարավորություն:

Համակարգիչը դպրոցում դիտարկվում է որպես ուսումնառության հիմնական միջոցներից մեկը, իսկ ինֆորմատիկան (տեղեկագիտությունը)՝ ուսումնական նյութի արդյունավետ յուրացմանը նպաստող համապիտանի առարկա:

Կրթական նոր պահանջները բավարարելու համար դպրոցական լաբորատորիաները պետք է հարստացնել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների վրա հիմնված սարքավորումներով:

ՏՐՏ-ի օգտագործումը որակապես փոխում է ուսուցչի դերը, ուսուցիչը դառնում է սովորողի կրթական գործը կազմակերպող, նրան օժանդակող և գնահատող գործընկեր: Համակարգիչը դառնում է նաև դպրոցի կառավարման, ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, սովորողների մասին տվյալների կուտակման, ծնողների հետ տարվող աշխատանքի և արտադասարանային գործունեության իրականացման գործիք:

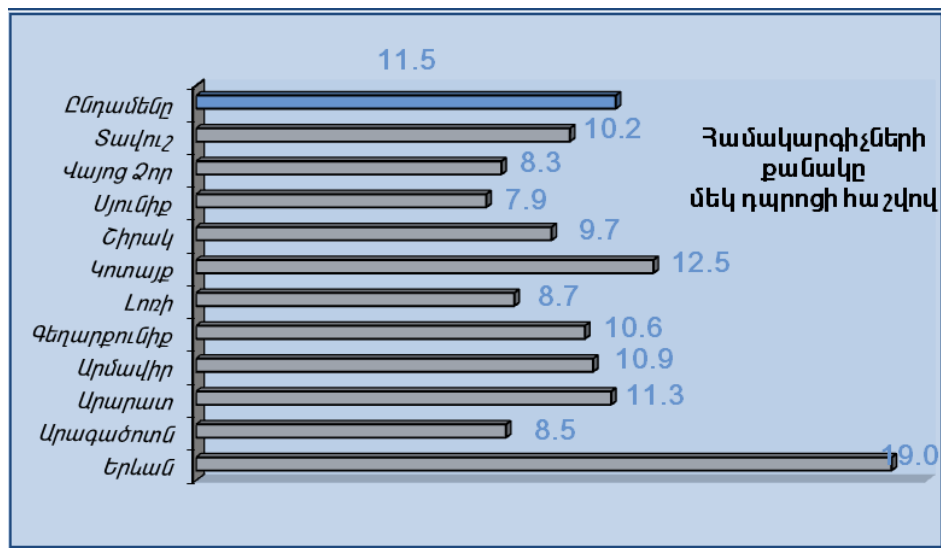
Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները սերտորեն առնչվելու են բոլոր առարկաների դասավանդմանը: Անհրաժեշտ է դառնում դպրոցներում ստեղծել էլեկտրոնային գրադարաններ:

Հանրակրթության նպատակը ոչ միայն գիտելիք փոխանցելն, այլ նաև գիտակից քաղաքացի ձևավորելն է, ով կկարողանա կողմնորոշվել ժամանակակից աշխարհում: Չարգացած երկրները վաղուց են համոզվել, որ առանց կրթության մեջ հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառության այսօր գրեթե անհնար է հասնել այդ նպատակներին: Հայաստանում եւս կրթական գրեթե բոլոր փաստաթղթերում կարելու է խրախուսվում է ՏՐՏ կիրառությունը դպրոցներում . ուսումնական պլաններում ամիսը մեկ անգամ նախատեսված են տեխնոլոգիաների ներգրավմամբ դասեր բոլոր առարկաներից, դպրոցներն ունեն համակարգչային սենյակ եւ ինտերնետ կապ, ուսուցիչները ժամանակ առ ժամանակ անցնում են համակարգչային հմտությունների վերապատրաստում, ներդրվել է էլեկտրոնային գնահատման համակարգ... Այդուհանդերձ, ուսուցիչների մեծ մասը չի գիտակցում ՏՐՏ կիրառության անհրաժեշտությունը եւ պարզապես կատարում է ԿԳՆ պահանջները. Նրանցից շատերը համակարգչային հմտությունները զարգացնելը, էլեկտրոնային նյութեր ստեղծելը եւ կիրառելը համարում են լրացուցիչ աշխատանք, որի համար իրենք չեն վճարվում: Ուսուցիչների ցածր աշխատավարձը լրջագույն խնդիր է, որ ետ է պահում նրանց լրացուցիչ աշխատանքից, նորարարությունից: Սակայն ԵՄ փորձը հուշում է, որ կարելի է կիրառել խրախուսական տարբեր մեթոդներ, որոնք կշահագրգռեն ուսուցիչներին կիրառել ՏՐՏ: Առաջին հերթին ուսուցիչը պիտի հասկանա ՏՐՏ կիրառության առավելությունները եւ զգա, թե

որքանով է այն հեշտացնում թե իր՝ ուսուցչի գործը եւ թե աշակերտների՝ առարկան հասկանալու, թեմաներն ընկալելու խնդիրը: Բացի դա՝ անհրաժեշտ են համապատասխան պաշարներ եւ դրանք կիրառելու հմտություններ:

Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնի տվյալներով ՀՀ բոլոր դպրոցներում կան համակարգչային կաբինետներ եւ բոլոր 1433 դպրոցները միացած են Հայաստանի դպրոցների ինտերնետ ցանցին: Սա ֆիլտրվող ցանց է, որ թույլ չի տալիս երեխաներին վտանգավոր բովանդակության հանդիպել. այստեղ սահմանափակված է նույնիսկ սոց. ցանցերի կիրառությունը՝ մինչեւ դասերի ավարտը՝ 14:00, նման կայքերը հասանելի չեն դպրոցական ցանցով: Իհարկե, շատ դպրոցներ օգտվում են նաեւ այլ ինտերնետային կապերից եւ շատ օպերատորներ խոստովանում են, որ սոց. ցանցերից օգտվում են նաեւ առավոտյան:

2012 թ. տվյալներով դպրոցներում միջինում 11.5 համակարգիչ կա. ամենացածր ցուցանիշը Սյունիքում է՝ 7.9, ամենաբարձրը՝ Երեւանում՝ 19.0: Երեխաների թվով, միջինում 23.4 աշակերտին 1 համակարգիչ է հասնում: Եվրամիության երկրներում միջինում 3-7 երեխայի մի համակարգիչ է բաժին հասնում (բարձր դասարաններում աշակերտների թիվն ավելի փոքր է) ըստ 2012 թվականի հարցման արդյունքների (ԵԽ, 2012): Սակայն համակարգիչների քանակից բացի կարեւոր է դրանց տեղաբաշխվածությունը. Հայաստանի դպրոցներում համակարգիչները սովորաբար մի սենյակում են տեղադրված, ինչը սահմանափակում է դրանցից օգտվելու հնարավորությունները: Շատ երեխաներ են նշում, որ համակարգչային սենյակը հաճախ փակ է, կամ իրենց չեն թույլատրում օգտվել համակարգիչներից, իսկ ուսուցիչներից շատերը ասում են, որ տարբեր առարկաների դասերին ՏՀՏ կիրառելու համար հաճախ ստիպված են լինում տանից համակարգիչ բերել, քանի որ համակարգչային սենյակը զբաղված է, կամ հարմար չէ այնտեղ դաս անել:

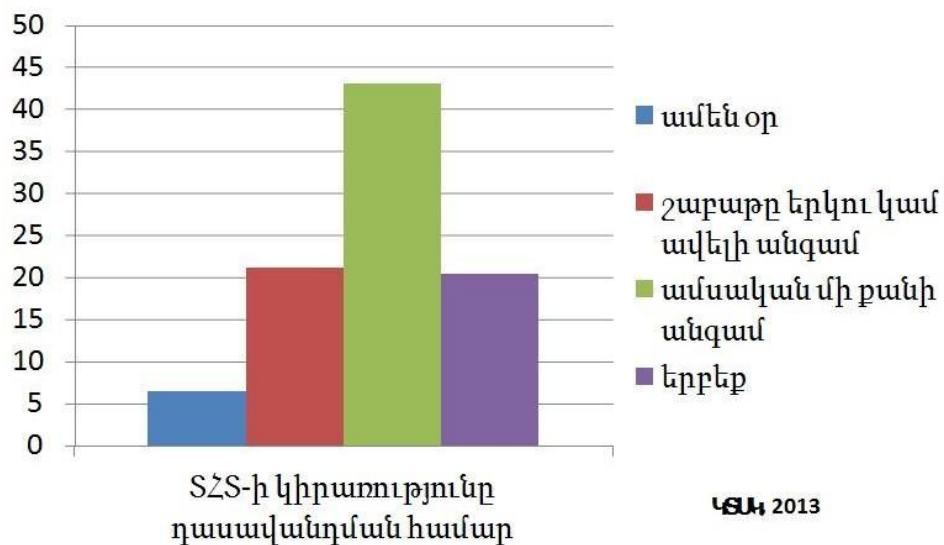

ԿՏԱԿ վիճակագրական տվյալներ. Հանրակրթություն 2012-2013

Դպրոցի անձնակազմի եւ ուսուցիչների պատրաստվածությունն ու վերաբերմունքը

Ուսուցիչները 5 տարին մեկ վերապատրաստում են անցնում՝ այդ թվում թարմացնելով համակարգային գիտելիքները: Նման դասընթացների է մասնակցել ուսուցիչների 60%-ը արդեն: Սակայն ԿՏԱԿ-ի հարցումները ցույց են տվել, որ նրանց 20%-ը երբեք չի օգտագործել ՏՀՏ դասավանդման համար, եւս 40%-ը ՏՀՏ կիրառում է ամիսը 1-2 անգամ. ամիսը մեկ անգամ համակարգիչ օգտագործելը ուսումնական պլանով նախատեսված պարտադիր չափորոշիչ է:

Ուսուցիչների հատկապես ավագ սերունդը ցանկությունն չունի փոխելու դասավանդման մեթոդները, երիտասարդները ավելի հակված են տեխնոլոգիաներն ինտեգրել դասապրոցեսի մեջ, սակայն հմտությունների, պաշարների ու գործիքների պակաս ունեն: Տնօրեններից շատ բան է կախված: Այն դպրոցներում, որտեղ տնօրենները կարելի էր անել ՏՀՏ-ի դերը, ուսուցիչներն ավելի մեծ ոգեւորությամբ են օգտագործում տեխնոլոգիաներ (օրինակ՝ Մխիթար Սեբաստացի կրթահամալիր): Սակայն կան տնօրեններ, որոնք դեռ հակված են կարծել, թե համակարգիչը առաջին հերթին վնասում է երեխաներին եւ միայն գրքից կարելի է գիտելիք ստանալ: Կարելի է, որ դպրոցներում կան օժանդակող աշխատակիցներ՝ օպերատորներ: Նրանք պատասխանատու են համակարգչային սենյակի համար, սակայն ըստ էության օպերատորի անելիքը հստակեցված չէ, շատ տեղերում նրանք կատարում են համակարգչի հետ կապված բոլոր գործերը...

2.3 ՏՅՏ_Ի ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՆ

Ժամանակակից դպրոցը պետք է աշակերտների մոտ ձևավորի ոչ միայն գիտելիքների և հմտությունների որոշակի պաշար, այլև դրդի նրանց ինքնագարգացմանը և հնարավորությունների իրականացմանը: Այս գործընթացների համար անհրաժեշտ պայման է կրթական-ճանաչողական գործունեության ակտիվացումը: Մանկավարժական տեխնոլոգիաները անմասն չեն մնացել համակարգչայնացման համընդհանուր գործընթացից: Այսօր անհրաժեշտություն է, որպեսզի յուրաքանչյուր ուսուցիչ կարողանա դասն անցկացնել ՏՅՏ-ի օգնությամբ:

Հասարակության և տեխնոլոգիաների արագ զարգացումը նոր հնարավորությունների ադեկվատ օգտագործման անհրաժեշտություն է առաջացնում: Դպրոցներում համակարգիչների թվի աճի հետ կապված աճում է նաև նրանց դերը որպես արդյունավետ կրթության լավ միջոց, այդ թվում նաև տեխնոլոգիայի համար: Վերոնշյալ առանձնահատկությունները նաև օգնում են լուծել սովորողների մոտ մոտիվացիայի խնդիրը, քանի որ գունավոր իլյուստրացիաների կամ այլ մուլտիմեդիային օբյեկտների (ձայն, վիդեո) կիրառումը կգրավի անգամ ամենաանտարբեր աշակերտի ուշադրությունը:

Ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման շրջանակը շատ բազմազան է: Դպրոցներում համակարգիչների կիրառության ընդլայնման հետ մեկտեղ մեծանում է նրանց դերը՝ որպես կրթության արդյունավետության բարձրացման միջոց: Համակարգչի օգտագործումը թույլ է տալիս բարձրացնել սովորողների ինտելեկտուալ մակարդակը և հեշտացնել գործնական խնդիրների լուծումը: Այն կարող է օգտագործվել որպես տեղեկատվական համակարգ, որն օգնում է լուծել տեխնոլոգիական, դիզայնի, տնտեսական, բնապահպանական խնդիրները՝ դասանյութը դարձնելով ավելի մատչելի և հասկանալի ձևով: Այն ծառայում է որպես տեղեկատվության աղբյուր ստեղծագործական նախագծերի մշակման համար, ինչպես նաև սովորողների կողմից գիտելիքների և հմտությունների յուրացման գործնական հսկողություն:

Տեխնոլոգիա առարկայի դասին ՏՅՏ-ի օգտագործումը հարմար է առանձին թեմաների ուսումնասիրության ժամանակ: Դա պայմանավորված է հետևյալ գործոններով՝

1. Տվյալ կրթական ոլորտը ենթադրում է առաջին հերթին պրակտիկ հմտությունների ձևավորում և կատարելագործում, տնային տնտեսություն վարելու աշակերտների հմտությունների ձևավորում, մոդելավորում և այլն: Ըստ այդմ ավելի շատ ժամանակ պետք է հատկացվի գործնականին:
2. Տեխնոլոգիա առարկայի համար գործիքների, նյութերի, գրքերի և այլ իրերի բացակայություն: Առանց սրանց հնարավոր չէ հասնել ուսուցչի կողմից դրված նպատակներին:

ՏՀՏ-ի միջոցով աշակերտների մտածողության զարգացումը տեխնոլոգիայի դասերին

Տեսասահիկը կարող է կառուցվել այնպես, որ լավագույնս լուծի առաջադրված խնդիրները:

Տեսասահիկը ուսուցչին թույլ է տալիս ոչ միայն դասախոսություն կարդալ, այլև զրույց վարել սովորողների հետ՝ հարցեր տալով թեմայի շուրջ և այդպիսով ստիպելով սովորողներին թարմացնել նախկինում ստացած գիտելիքները այլ առարկաներից, ենթադրություններ անել: Չրույցն ակտիվացնում է սովորողներին, զարգացնում նրանց հիշողությունն ու խոսքը, բաց է դարձնում սովորողների գիտելիքները, ունի դաստիարակչական մեծ ուժ, լավ ախտորոշիչ գործիք է: Փորձագետները երկար ժամանակ հիմնվելով բազմաթիվ փորձերի արդյունքների վրա, նկատել են, հստակ ամուր կապ այն մեթոդի միջև, որով սովորողը յուրացրել է նյութը և այս նյութը հիշողության մեջ ամրագրելու (վերականգնելու) ունակության միջև: Օրինակ, հիշողության մեջ է մնում լաված նյութի միայն մեկ քառորդը: Եթե սովորողը հնարավորություն ունի տեսողականորեն ընկալել այս նյութը, ապա հիշողության մեջ մնացած նյութի համամասնությունը բարձրանում է մինչև մեկ երրորդը: Համակցված ազդեցությամբ (տեսողության և լսողության միջոցով) սովորած նյութի մասնաբաժինը հասնում է կեսի, իսկ եթե սովորողը ներգրավված է ուսումնական գործընթացում ակտիվ գործողությունների մեջ, ապա սովորած նյութի բաժինը կարող է կազմել 75%:

Կարևոր է, որ տեխնոլոգիայի յուրաքանչյուր դասի բոլոր աշակերտները պետք է հետաքրքրված լինեն: Այնուհետև նրանցից շատերի համար սկզբնական հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ կվերածվի գիտության նկատմամբ խորը և համառ հետաքրքրության:

Նյութը պետք է համապատասխանի սովորողների տարիքային առանձնահատկություններին, նրանց ինտելեկտուալ զարգացման մակարդակին: Սովորողների համար հետաքրքրաշարժ կարող է լինել ոչ միայն խաչբառ, գլուխկոտրուկ, ռեբուս լուծելը, նրանք լավ են բացատրում նոր նյութը, երբ կրկնում են, դասի վերջում հոգնածությունը թեթևացնելու համար, այլև կարդալ կամ լսել գեղարվեստական գրականությունից դրվագներ, լեգենդներ, հեքիաթներ, ֆանտաստիկ պատմություններ հայտնի իրերի, մարդկանց, իրադարձությունների մասին: Հետաքրքրասիրությունը թույլ է տալիս ակտիվացնել սովորողի մտավոր գործունեությունը, նախապատրաստել նրան նոր նյութի ուսումնասիրությանը, կրկնել նախկինում ուսումնասիրված թեման կամ թեմաների բլոկը:

Հետաքրքրվածությունը ամենամեծ կիրառությունն է գտնում ուսումնական նյութը համախմբելու և կրկնելու, հմտությունների և կարողությունների կատարելագործման մեջ՝ հաշվի առնելով սովորողների գիտելիքների և հմտությունների հիմնական բացերը: Օրինակ՝ ոչ ստանդարտ դասերը, մրցույթները, ճամփորդությունները:

Կարևոր է, որ տեխնոլոգիայի յուրաքանչյուր դասի բոլոր աշակերտները պետք է հետաքրքրված լինեն: Այնուհետև նրանցից շատերի համար սկզբնական

հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ կվերածվի գիտության նկատմամբ խորը և համառ հետաքրքրության:

Ելնելով վերոգրյալից՝ կարելի է հետևյալ եզրակացությունը անել դասի ընթացքում ներկայացման օգտագործումը նկարագարողումների տեսողական մեթոդի օգտագործումն է այլ մեթոդների հետ համատեղ, որոնք թույլ են տալիս աշակերտներին զարգացնել իրենց մտածողությունը և բարձրացնել իրենց ճանաչողական գործունեությունը: Նկարագարողումները հատկապես անհրաժեշտ են, երբ առարկաները հասանելի չեն ուղղակի դիտարկման համար, իսկ ուսուցչի խոսքը բավարար չէ ուսումնասիրվող առարկայի կամ երևույթի մասին պատկերացում կազմելու համար: Տեղեկատվություն, որը տեղադրված է սլայդի վրա և հայտնվում է բացատրության ճիշտ պահերին, փորձեր, ապացույցներ և այլն: ստիպում է սովորողներին անցնել մտածողության բոլոր փուլերը, կիրառել տարբեր մտավոր գործողություններ:

Համեմատած ուսուցման ավանդական ձևի, որը ստիպում է ուսուցչին անընդհատ անդրադառնալ կավիճին և գրատախտակին, նման ներկայացումների օգտագործումը մեծ քանակությամբ ժամանակ է ազատում, որը կարող է օգտագործվել նյութի լրացուցիչ բացատրության համար:

Այնուամենայնիվ, առանց համապատասխան մեթոդական վերապատրաստման մուլտիմեդիա տեխնոլոգիաների նկատմամբ չափազանց մեծ ոգևորությունը կարող է հանգեցնել մանկավարժական սխալների, որոնք նվազեցնում են դրանց կիրառման արդյունավետությունը:

Անկասկած, մեդիա-արեզենտացիաների օգտագործումը օպտիմալացնում է ուսուցչի գործունեությունը, հեշտացնում ուսուցչի պատրաստումը ապագայում դասին: Անհրաժեշտ սլայդները տպելու ունակությունը լուծում է դասի համար դիդակտիկ թերթիկների կրկնօրինակման խնդիրը:

Տեսասահիկները թույլ են տալիս ուսուցչին օգտագործել դասավանդման տարբեր ձևեր և գործողություններ դասարանում՝ աշակերտի մոտ տարբեր տեսակի մտածողություն զարգացնելու համար:

Բացի այս ծրագրային արտադրանքից, դասարանում կարող են օգտագործվել ՏՀՏ-ի այլ գործիքներ՝ սովորողների ճանաչողական գործունեությունը բարձրացնելու համար:

Գիտելիքը վերահսկելու համար ուսուցիչը կարող է օգտագործել տարբեր բաց թեստային համակարգեր կամ պատյաններ՝ թեմայի վերաբերյալ նոր թեստեր ստեղծելու կամ գոյություն ունեցողները փոխելու համար: Նման թեստային աշխատանքը թույլ է տալիս սովորողներին և ուսուցիչներին արագ գնահատել գիտելիքները թեմայի վերաբերյալ: Գիտելիքը գնահատելու բացարձակ օբյեկտիվությունը բարենպաստորեն համեմատվում է ուսուցիչների հետ, ինչպես նաև այն փաստը, որ տեխնիկաները չեն նյարդայնանում, չեն ազդում տրամադրության և ինքնազգացողության վրա և չեն հիասթափվում թույլ սովորողներին: Սովորողների կողմից մեծանում է պատասխանատվությունը դասին պատրաստվելու, ինչպես նաև սովորողների ճանաչողական գործունեության ակտիվացում, քանի որ գիտելիքների վերահսկման այս մեթոդով պահանջվում է ոչ

միայն հիմնական նյութի իմացություն, այլև նաև կարողանալ տրամաբանել և եզրակացություններ անել:

«Տեխնոլոգիա» կրթական ոլորտի բազմաթիվ թեմաների տեսական մասի ուսումնասիրությունը նախատեսում է լրացուցիչ տեղեկատվության որոնում: Որոնման ընթացքում ձևավորվում են հաղորդակցական հմտություններ և ուսումնական նյութի հետ ինքնուրույն աշխատելու հմտություններ ՏՀՏ գործիքների միջոցով. փնտրել տեղեկատվություն գրադարանում, գրքում, բառարանում, տեղեկագրքում, համակարգչային տվյալների բազայում, էլեկտրոնային փաստաթղթում, Համացանցը, օգտագործելով որոնման համակարգեր:

Այսպիսով, ՏՀՏ-ի կիրառումը «Տեխնոլոգիա» առարկայի դասերին զարգացնում է սովորողների հաղորդակցական հմտությունները միաժամանակ երկու ուղղությամբ`

1-ին ուղղություն` ինտերակտիվ երկխոսություն սովորողի և համակարգչի միջև, 2-րդ ուղղություն` աշակերտի երկխոսությունը սովորողի կամ ուսուցչի հետ:

Հաղորդակցման հմտությունների երկու ոլորտներն էլ զարգանում են սովորողների նախագծային գործունեության մեջ:

Մենք կենտրոնանում ենք նախագծի մեթոդի այն հատկանիշների վրա, որոնք դրական են ազդում հաղորդակցման հմտությունների ձևավորման վրա: Նախ` ծրագրի իրականացման ընթացքում թիմային աշխատանքի հնարավորությունը, որը նպաստում է ինչպես ավանդական հաղորդակցման հմտությունների, այնպես էլ հաղորդակցության կազմակերպման համար ՏՀՏ-ի օգտագործման հետ կապված հմտությունների զարգացմանը: Երկրորդ` կատարված աշխատանքի բարդությունը: Ծրագրի իրականացումը թույլ է տալիս ձևավորել ոչ միայն առանձին հաղորդակցման հմտություն, այլև երբեմն տարասեռ հաղորդակցման հմտությունների մի ամբողջ խումբ, որը կապված է հիմնականում ծրագրի թեմաների լայնության հետ և դրա իրականացման համար գործիքների հսկայական շարքի օգտագործմանը: Երրորդ, նախագծի մեթոդը թույլ է տալիս վերադառնալ այն գործողություններին, որոնք սովորողները կատարել են նախկինում, կրկնել և համախմբել: Հաղորդակցական հմտությունների ձևավորման ցիկլ է կազմակերպվում, այն սովորողները, ովքեր վերապատրաստման սկզբնական փուլերում չեն յուրացրել այս կամ այն տեսակի հմտությունները:

2. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները լուրջ դեր են խաղում սովորողների գիտելիքների վերահսկման համակարգի փոփոխության գործում:

Աշակերտի համար այն հիմնականում առանց ապրումների է: Գիտելիքների վերահսկման նոր համակարգերը, որոնք ստեղծված են ՏՀՏ-ի հիմքի վրա («MyTest X» «Rich Test») առանձնանում են արդյունավետությամբ, կանոնավորությամբ, ստեղծում են լայն հնարավորություններ տարբերակված կրթության կազմակերպման համար (անհատական առաջադրանքների ստեղծում), որն էլ իր հերթին թույլ է տալիս անհատականորեն գնահատել աշակերտի աճը: ՏՀՏ հիմքի վրա ստեղծված գիտելիքների վերահսկման համակարգը հոգեբանորեն ավելի հարմար է և ուսուցչի, և աշակերտի համար: Աշակերտի համար այն բավականին ոչ սթրեսային է, քանի որ հնարավորություն է ստեղծվում աշխատել անհատական ռեժիմով, համակարգչի հետ՝ այսպիսով խուսափելով հնարավոր լարվածությունից, որը կարող է առաջանալ ուսուցչի հետ աշխատելիս: Իսկ ուսուցչին այն ազատում է առօրյա, ստանդարտ գործողություններից և այդպիսով խնայում է ժամանակ, որը կարելի է հատկացնել ստեղծագործական աշխատանքների:

Ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ-ի ներդրումը պահանջում է ուսուցման տեխնոլոգիայի բոլորովին նոր մեթոդաբանության մշակում, որը մեծապես կապված է հետազոտական և դիզայնի տեխնոլոգիաների հետ: Միևնույն ժամանակ ուսուցիչը պետք է կարողանա ստեղծել տեղեկատվական և կրթական միջավայր, որտեղ աշակերտը կարող է արտահայտվել և միևնույն ժամանակ ինքն իրեն սովորեցնել:

ՏՀՏ-երը հնարավորություն են ընձեռում մուտք գործել մի հրապուրիչ ուսուցողական միջավայր, որտեղ հասանելի են գրեթե անսահմանափակ քանակությամբ բազմազան նյութեր ու տեղեկություններ, և ամենակարևորը՝ գիտելիքի ձեռքբերման նպատակով ընդլայնել ուսումնական ծրագրերի ու դասագրքերի շրջանակները, փոփոխել հին մոտեցումները, առաջադրել և իրագործել բոլորովին այլ՝ որակապես նոր խնդիրներ: Ի վերջո ՏՀՏ-երը թույլ են տալիս դասավանդողին ու սովորողին հաղորդակցվել միևնույն միջավայրում և նույն «լեզվով»:

ՏՀՏ-երն ունեն նորարարության զարգացումն արագացնելու, սովորողների գիտելիքները հարստացնելու ու խորացնելու, հմտությունները զարգացնելու,

ինչպես նաև նրանց մոտիվացիան բարձրացնելու և ուսման մեջ արդյունավետ ներգրավելու ներուժ: Դրանք բարելավում և կատարելագործում են ուսումնական գործընթացը և օգնում դպրոցներին վերափոխվել: Էլեկտրոնային ուսուցումը կրթական գործընթացի կազմակերպումն է ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ: Էլեկտրոնային ուսուցումը կարող է շոշափելիորեն ավելացնել սովորողների գիտելիքները, որի միջոցով մասնակիցները գործնական փորձ ու գիտելիք են ստանում համացանցից:

Էլեկտրոնային ուսուցումը սովորողներին նոր հմտություններ և որակավորում ստանալու, նոր ուղղություններով զարգանալու հնարավորություն է ընձեռում: Էլեկտրոնային ուսուցման միջավայրեր ապահովող շատ ծրագրային ապահովումներ կան: Դրանց շարքում կան թե՛ կոմերցիոն նպատակով և թե՛ ազատ օգտագործման համար նախագծված համակարգեր: Այդօրինակ ուսուցման միջավայրերից այս ձեռնարկում կներկայացվեն Google Classroom, Moodle, MS Teams, Էլեկտրոնային ուսուցման առցանց միջավայրերը: Էլեկտրոնային ուսուցման առավելություններից է՝ կրթություն ստանալու համեմատաբար ցածր ինքնարժեքը, Էլեկտրոնային գրականության, առաջադրանքների և այլ նյութերի արագ հասանելիությունը, ուսուցման մեթոդների ճկունությունը, նյութերի համատեղ և բազմակի օգտագործումը, սովորողների մեծ լսարանի հետ աշխատելու առանձնահատկությունը, դասընթացների մասնակիցների և դասավանդողների աշխարհագրական դիրքից և ժամանակից անկախությունը, բարդ նյութերի ընկալողունակության բարձրացումը, նրանց սոցիալական հավասարության ապահովությունը և այլն: Համակարգիչները օգնում են խնայել ժամանակը և ավելի արդյունավետ դարձնել աշխատանքը՝ փնտրել տեղեկատվություն, լուծել ավելի շատ խնդիրներ (և կրճատել տնային աշխատանքը), վերլուծել արդյունքները, օգտվել համակարգչի գրաֆիկական հնարավորություններից, օգնել զարգացնել սովորողների հետաքրքրությունը ուսումնասիրվող առարկայի նկատմամբ, խթանել ճանաչողական միտքը:

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաներն ի վիճակի են լուծել մանկավարժական բազմաթիվ խնդիրներ, ստեղծարարության, մասնագիտական հմտությունների ձեռքբերման և համախմբման հարցում բոլորովին նոր հնարավորություններ ընձեռնել և ներդնել ուսուցման նոր ձևեր և մեթոդներ: Մուլտիմեդիա դասերը գործընթացը բարձրացնում են որակական նոր մակարդակի, ինչի շնորհիվ սովորողների մոտ ձևավորվում է հետազոտական հետաքրքրություն: Նրանք իրենց ունակ և պատրաստ են զգում շփվելու և կիսվելու ձեռք բերած նոր գիտելիքներով և փորձով: Ժամանակակից սովորողի համար շատ ավելի հետաքրքիր է տեղեկատվություն ընկալել այս ձևով, քան հնացած գծապատկերների և աղյուսակների օգնությամբ: Դասարանում համակարգչի օգտագործումը բարձրացնում է նյութի յուրացման արդյունավետությունը:

3. ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Վարդանյան Ս., Տեղեկատվական ծրագրերը հանրակրթության բնագավառում, Մարդ և հասարակություն, 2005թ.
2. Սահրադյան Մ.Ղ., Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաները տարբերակված ուսուցման գործընթացում, «Մանկավարժական կրթություն, Հայացք դեպի ապագա» միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Մանկավարժ 2007:
3. Ասվաձատրյան Մ., Թերզյան Գ., Տեղեկատվական-հաղորդակցման տեխնոլոգիաների կիրառումը հանրակրթական դպրոցում, «<Աստղիկ» Երևան 2004:
4. <https://lib.amedu.am/files/resource/files/2022-06-27/a02dd7f29ca161f255042619e3469101.pdf>
5. <http://publications.y-su.am/wp-content/uploads/2022/09/Ajamoghlyan-ArmenEghiazaryan-Karine.pdf>

: